

Městské včely jsou žďárskou raritou

Nedaleko městského úřadu stojí v zeleni pět nových úlů. Včelaři je sem umístili v červenci. S nálezem vlastních včel přišel zdejší ekotým.

■ Lenka Kopčáková

Úly zahlédneme vpravo směrem od parkoviště k úřadu a odděluje je zelený pás vzrostlých keřů. Stanoviště je označeno výstražnou cedulí, laikům není radno se přibližovat. V samotném okolí se však včely rozptýlí a ani o nich nebudeme vědět.

Tzv. včelí oddělký si město koupilo od včelaře Milana Dvořáčka ze Sazomína na Žďársku. Právě on bude o městské včely pečovat.

I když se to nezná, včela začíná patřit k ohroženým druhům. Za poslední roky rapidně mizí a můžeme za to devastováním přírody.

„Rádi bychom tímto způsobem podporovali a propagovali včelaření, v plánu máme třeba exkurze. Do budoucna uvažujeme o tzv. online úlu s webkamerou,“ informuje Hana Daďourková z odboru životního prostředí MěÚ.

Na medobraní se však akteři mohou těšit nejdříve začátkem příštího léta. Oddělek je vlastně malé včelstvo s mladou matkou, dělnicemi, včelím plodem a zásobami.

Do konce léta je potřeba nová včelstva nakrmit, aby si včely udělaly v plástvích zásoby na zimu. „Letos se budou včely adaptovat na nové stanoviště a připravovat na zimu. Včelař je bude přikrmovat cukerným roztokem a preventivně ošetřovat proti parazitům,“ vysvětluje Tereza Dejmalová z odboru životního prostředí MěÚ, která se o projekt stará.

VČELAŘI Ladislav Holeš (vlevo), Mirek Sobotka (v bílém) a Milan Dvořáček (v modrém) při výběru oddělků pro nový městský včelín. Muž vpravo drží plást s ještě nevyhláhlým plodem. Foto: Blanka Sobolová

Brzy na jaře začnou včelí královny klást vajíčka a vyhláhlé včely posílí osazenstvo každého úlu. V jednom úle může v sezóně žít až 60 tisíc včelích dělnic.

Počáteční náklady na pořízení úlů a včelstev, včetně péče o ně, vyšly město na 44 tisíc korun. V dalších letech už budou náklady výrazně nižší.

Med od městských včel by mohl být novým propagačním předmětem. Ale včelstva musí nejprve zesílit. Včelaři proto odhadují, že napoprvé by mohlo být od jednoho včelstva 10–15 kilogramů medu. Běžný roční průměr je asi 20 kg

medu na včelstvo, záleží ale na podmínkách a počasí.

Silné včelstvo dá obvykle dvě snůšky medu za sezónu: buď dva druhy květového medu, nebo za dobrých podmínek i medovicový med. Ten je obecně znám jako lesní. Není však doménou jen jehličnanů. Zvláštní mšiči produkující sladkou lepkavou medovicí se za teplého léta daří i na městských listnácích. Jen si vzpomeňme třeba na javory, z nichž jakoby prší. Sladkou medovicí včely sbírají.

Stanoviště vybrali včelaři s ohledem na dostupnost kvetoucích stro-

mů, květin a zahrádek. Jak známo, včela za snůškou doletí až čtyři kilometry. Pro včelí pastvu tak může být zajímavé nejen samo město, ale i zelené údolí kolem řeky a okrajové lipové aleje.

Bez včel by nebyl život

Jak odborníci stále častěji připomínají, bez včel by nebyl život. To ostatně před nejméně 70 lety tvrdil i Albert Einstein, jeden z nejvýznamnějších vědců všech dob. Řekl, že až vymřou včely, lidstvo je přežije jen o čtyři roky.

I když nejvíce známe včelu medonosnou, včel je celá řada druhů, každá užitečná jinak. Včely obecně činí lidstvu i celému ekosystému obrovskou službou – opylovávají rostliny a tím zajišťují vývoj ovoce, plodin i semen.

Včely jsou na naší planetě již od druhohor, jak dokazuje unikátní nález primitivní včely zalité do jantaru z jihoasijského Myanmaru. Jantar se včelou pochází z období střední křídy, tedy před 100 miliony let.

Nyní však včely rapidně ubývají. Zejména je hubí intenzivní zemědělství a necitlivé používání pesticidů a chemie.

Máme nejvyšší čas na nápravu – vrátit včely a užitečný hmyz zpět do přírody s kvetoucími loukami.

Tzv. zeleným pouštěm, tedy unifikovaným krátce stříženým trávníkům již odzvonilo. Krajina Žďárka s dobrotvorníky se pustili do vytváření tzv. regionální směsi trávního semene, což znamená návrat k původním kvetoucím druhům.

-lko-

Sestra z první linie: Budme ohleduplní

Koronavirová pandemie dala zdravotníkům pořádně zabrat. „Snad jsme se poučili,“ doufá epidemiologická sestra Šárka Vidergotová.

Covidovou dobu pohledem zdravotníků si my laici nejspíš neumíme ani představit. Od jejího nástupu v prosinci 2019, kdy se ještě vůbec nevědělo, s „kým máme vlastně tu čest“, až do dnešních dnů, je onemocnění covid-19 velmi závažné a nelze jej zlehčovat.

Bohužel se začíná znovu hlásit. Zodpovědný přístup bude nutný.

Epidemiologická sestra Šárka Vidergotová byla v novoměstské nemocnici jednou z těch, co při pandemii stáli v první linii.

Rozhovor s ní vedla mluvčí nemocnice Helena Zelená Křížová. My přinášíme nejdůležitější fakta a poznatky.

První pacienti s covidem se v ČR objevili 1. března 2020. A během dubna už měla novoměstská nemocnice první hospitalizované s diagnózou covid-19.

„Zpočátku jsme na něco takového nebyli vůbec připraveni. Neměli jsme

EPIDEMIOLOGICKÁ sestra Šárka Vidergotová. Foto: archiv Nemocnice Nové Město n. M.

ochranné pomůcky, informace se měnily ze dne na den, z hodiny na hodinu,“ vzpomíná.

Bez patřičných ochranných pomůcek byla zpočátku nejdůležitější ochrana dýchacích cest. „Potřebovali jsme roušky a respirátory, kterých v tu chvíli byl nedostatek. Improvizovali jsme jako všichni ostatní. Lidé se tehdy semkli, vzduška se obrovská vlna solidarity. Nám pomáhali lidé z celého regionu. První textilní roušky pro

nás ušili v Centru Zdislava. Byli jsme jim za to moc vděční,“ vzpomíná Šárka Vidergotová. Další dobrovolníci pak zdravotníky zásobovali nejen ochrannými pomůckami.

Situace v nemocnici byla o to složitější, že na počátku pandemie se v Novém Městě na Moravě chystal světový pohár v biatlonu. A i když se rozhodlo, že bude bez diváků, dorazilo na něj stejně kolem tisíce lidí.

„Museli jsme na to reagovat. Paradoxně nám situace spíše pomohla. Stihli jsme se předzásobit ochrannými pomůckami, především respirátory. Úsměvně je, že v tu chvíli jsme byli přesvědčeni, jak dobře jsme připraveni. Koronavirus nás ale opět dokázal zaskočit,“ vypovídá sestra.

Nakonec zdravotníci nepotřebovali stovky, ale tisíce respirátorů a ústenek. Zajištění ochranných pomůcek byla jenom kapka v moři. Covidové situaci se přizpůsoboval celý chod nemocnice.

„Zpočátku jsme museli vytvořit stanoviště pro třídění pacientů. Kdo si pamatuje, byl to stan za vstupní vrátnicí, kde se měřila teplota, a podle příznaků se pacienti třídili a odesílali na jednotlivá pracoviště,“ ohlíží se odbornice.

Nemocnice rušila plánované operace, upravovala ambulanci péči. S

postupem pandemie zřizovala odběrová a očkovací centra...

V počátcích měli mnozí zdravotníci strach z neznámého, ale většina k situaci přistupovala velice zodpovědně. Na covidová oddělení docházeli pomáhat zdravotníci i dobrovolníci z celé nemocnice.

Na otázku, zda si někdy pomyslela, že už to nezvládne, Šárka Vidergotová připouští, že situace bývala někdy hodně složitá, vždy ale věřila v dobrý konec.

Koronavirová pandemie s sebou nesla tisíce lidských příběhů. „Vzpomínám si na seniorku se synem, kteří u nás byli hospitalizováni s onemocněním covid-19. Neměli lehký průběh. Seniorce se z toho nakonec dostala a propustili jsme ji do domácího ošetřování. Její syn bohužel dva dny nato zemřel,“ uvádí jeden z těch smutných osudů.

Ale i ty se stávaly, nekončilo to vždy happyendem.

„Doufám, že jsme se z toho poučili. Mělo by být samozřejmostí, že si lidé nasadí roušku, když budou nachlazení, aby zabránili šíření virů na ostatní. Měli bychom být ohleduplní k sobě navzájem,“ vzkazuje epidemiologická sestřička Šárka Vidergotová.

(hzk; -lko-)